

Kentsel Kamusal Dış Mekanlara Yönelik Master Plan Oluşturma Çalışmalarının Ege Üniversitesi Yerleşkesi Örneğinde Ortaya Konulması¹

Hatice SÖNMEZ TÜREL²

Erhan Vecdi KÜÇÜKERBAŞ³

Summary

Putting Forward the Master Planning Studies for Urban Public Spaces on the Example of Ege University Campus

Despite to the long history of masterplanning for urban public spaces in well-developed countries, unfortunately there hadn't been attached enough importance to the topic in our country and this has caused the master planning concept not to be matured sufficiently.

The aim of this study is putting forward the master planning concept dealing with the necessity of master planning studies by the example of Ege University Campus. By the study, development strategies for the outdoor spaces of Ege University Campus are determined in the scale of public space categories, depending on the results obtained by the method formed after the research of the related resources.

Key words: Masterplanning, campus master plan(s), development strategies for public spaces.

Giriş

Gelişim süreçlerini belirli bir sistem dahilinde planlayarak yaşayan toplumlar, geleceklerini görebilme ve ileride ortaya çıkabilecek sorunlara önceden çözümler bulabilme yetilerini de kazanarak, gelişmelerini istikrarlı bir biçimde sürdürmeyi başarmışlardır. Bugün gelişmiş ülkelerin birçoğunun gelişim süreçlerini incelediğimizde, oturmuş olan sistemlerinin temelinde, belirli hedefle-

¹ Bu çalışma Hatice SÖNMEZ TÜREL' in Yüksek Lisans çalışmasından derlenmiştir.

² Araş. Gör., E.Ü.Z.F. Peyzaj Mimarlığı Bölümü, 35100 Bornova, İzmir.
e-mail: hsonmez@hotmail.com

³ Prof. Dr., E.Ü.Z.F. Peyzaj Mimarlığı Bölümü, 35100 Bornova, İzmir.

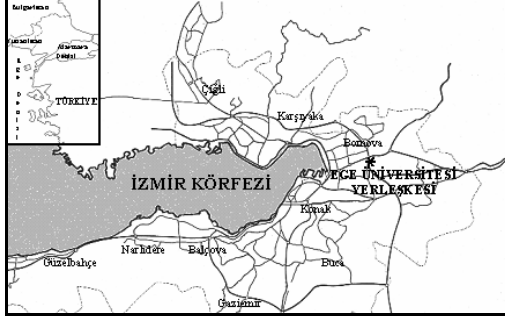
re yönelik oluşturdıkları stratejilerini önceden ortaya koyarak, bu stratejileri aksiyonlar haline dönüştürmüş olmalarının yattığını görmekteyiz. Önceden belirlenmiş hedeflerde başarıya ulaşmak amacıyla gerçekleştirilecek olaylar dizisi için koordine edilmiş kararlar bütünü sonucunda ortaya çıkan analitik ve yaratıcı bir aktivite olan (Anonim, 2002) master plan oluşturma eylemi, gelişim ve değişimin söz konusu olduğu hemen her alanda yerini bulmuş olup gelişmiş toplumların, bir sistem ve istikrar sağlama enstrümanı halini almıştır.

Dünyadaki geçmişi oldukça eskilere dayanan yerleşke master planı oluşturma çalışmalarına ülkemizde maalesef yeterince önem verilmemiş ve bugün ülkemizdeki devlet üniversitelerinin yapılanma biçimleri belirli bir sistem dahilinde gerçekleştirilmemiştir (Sönmez, 2003). Yerleşke master planı, üniversitenin gelecekteki gelişimini tanımlamak için kullanılan bir araç olup yerleşkenin gelecekteki fiziksel gereksinimlerini ve çevresel yapısı ile binalarını, otopark alanlarını, yürüme yollarını, altyapısını vb. belirlemek için oluşturulur. Yerleşke master planları; öğrenci, öğretim üyeleri ve çalışanlarının yaşam kalitesini tanımlayacak olan yerleşke gelişimi için bir rehber niteliğindedir (Office of Institutional Effectiveness and Institutional Research, 2001). Yerleşke master planı; yerleşke yenileme (restorasyon), yönetim, bakım konuları ile yerleşkenin en az 20 yıl içinde gelecekteki kullanımına yönelik açık ve sistematik yol gösterici durumundadır. Yerleşkeye parça parça değil de çeşitli sistemler bütünü olarak bakıldığında ve bir dizi çözülmesi gereken problem serisinin varlığı da göz önünde tutulduğunda, yerleşke master planı; alan kullanımı, bakım, bütçe ve kaynak gelişimi, etkin kaynak kullanımı yönünden mükemmel bir yönetim ve karar aracıdır (Anonim, 1997).

Çalışma, master plan kavramının ortaya konularak, master plan oluşturma çalışmalarının gerekliliğinin Ege Üniversitesi Yerleşkesi örneğinde ele alınması amacıyla gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın literatür özeti bölümünde master plan kavramı genelinden, yerleşke master planları özeline inilmiş olup konu ile ilgili literatür bildirişlerine ve önceki bilimsel çalışmalara yer verilmiştir. Araştırma materyali ile ilgili bilgilerin yer verildiği ve araştırma yönteminin ortaya konulduğu bölümü takiben araştırma alanı ile ilgili gözlem, etüt ve incelemeler ile kullanıcılar ve birimlerle yapılan anketler sonucunda araştırma bulguları elde edilmiştir. Elde edilen bulgulardan hareketle konuya ilişkin sonuç ve önerilerin yer aldığı tartışma bölümüyle çalışma tamamlanmıştır.

Materyal ve Yöntem

Araştırma materyali başlıca araştırma alanı ile araştırma araç ve gereçlerinden oluşmaktadır. Araştırma alanı Ege Bölgesi İzmir İli Bornova İlçesi'ndeki Ege Üniversitesi Bornova Yerleşkesi'dir (Şekil 1).

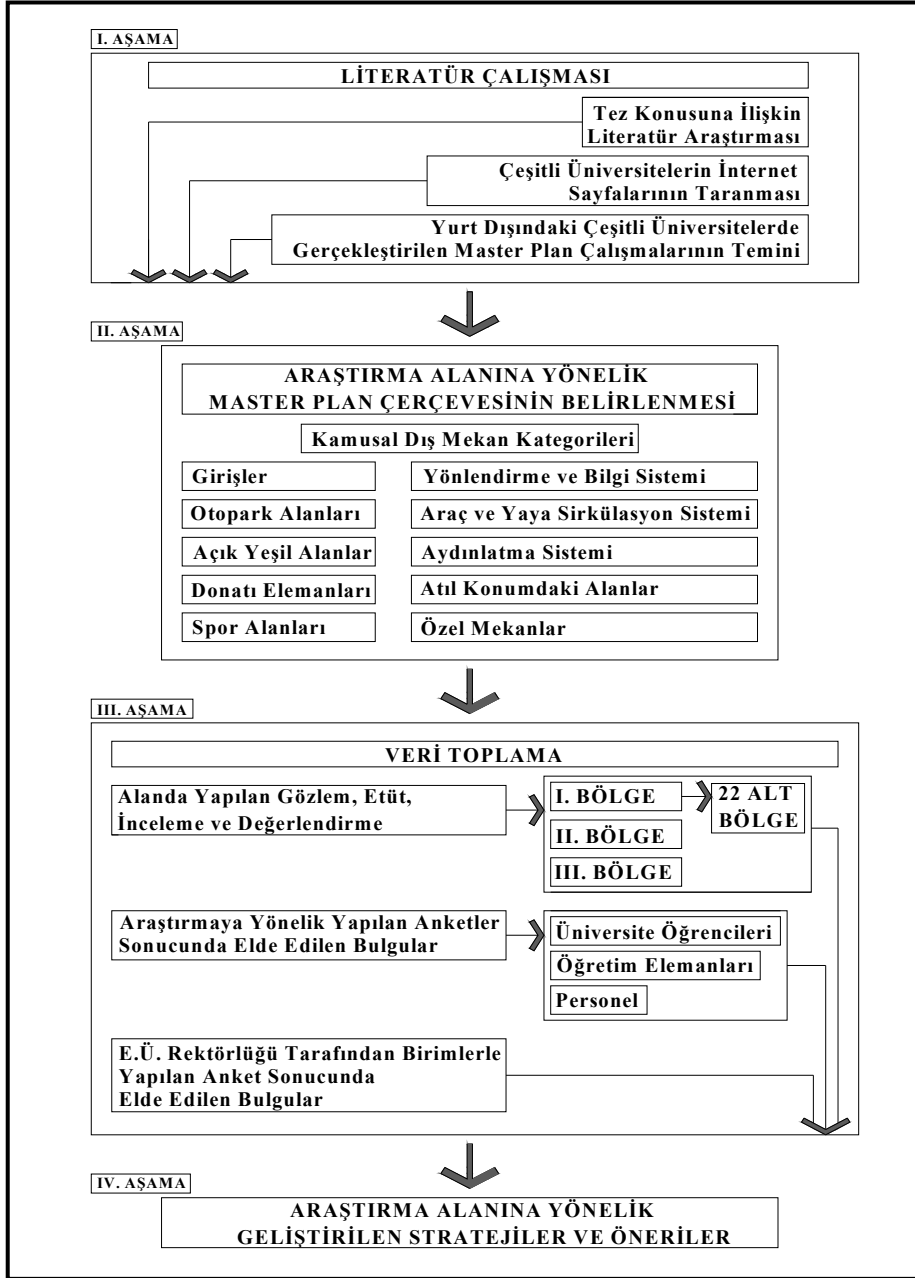
Şekil 1. Araştırma alanı-Coğrafi konum.

İzmir kent merkezinden 11 km. uzaklıkta ve kentin kuzeydoğusunda yer alan yerleşke; kuzeybatısında Yamanlar, doğusunda Manisa, güneydoğusunda Kemalpaşa dağları ve batısında İzmir körfezi ile çevrili olup, bu alanın deniz seviyesinden yüksekliği 33.05 m'dir. Başlıca araştırma materyali olan araştırma alanının yanı sıra araştırma alanıyla ilgili İzmir Büyükşehir Belediyesince hazırlatılan haritalar ve hava fotoğrafları ile konuya ilişkin yurt içi ve yurtdışında gerçekleştirilmiş olan master plan çalışmaları, çeşitli kitap, dergi, makale, internet siteleri, bilgisayar yazılımları ve araştırma alanında gerçekleştirilen anketlerle, çekilen fotoğraflar araştırma materyalini oluşturmaktadır.

Çalışmanın ilk aşamasında konuyla ilgili literatür çalışmasını takiben yurt dışındaki çeşitli üniversitelerle bağlantıya geçilerek daha önce gerçekleştirilmiş olan master plan çalışmaları temin edilmiştir. Buna göre yöntemin oluşturulması sürecinde konuyla ilgili internet adreslerinden elde edilen master plan çalışmalarının yanında, Muğla Kenti Kamusal Dış Mekanları Bağlamında Master Plan Çalışması, Emory University Campus Plan, The University of Chicago Campus Master Plan, UTA Campus Master Plan and Planning Guide, Lewis & Clark College Master Plan Update, Western Oregon University Campus Master Plan adlı yurt içinde ve yurt dışında yapılmış olan master plan çalışmaları incelenmiştir. Elde edilen master plan çalışmalarının incelenmesini takiben çalışma yöntemi oluşturulmuştur (Şekil 2). Buna göre araştırma alanı, kamusal dış mekan kategorileri adı altında incelenerek her kategoriye yönelik elde edilen bulgular dahilinde sonuç ve öneriler getirilmiştir.

Araştırma alanı ile ilgili veriler başlıca üç şekilde elde edilmiştir. Bunlar; alanda yapılan gözlem, etüt, inceleme ve değerlendirmeler sonucunda elde edilen bulgular, üniversite

öğrencileri, öğretim elemanları ve personeli ile gerçekleştirilen anket çalışmaları sonucunda elde edilen bulgular ve Ege Üniversitesi Rektörlüğü tarafından birimler ile yapılan anketler sonucunda elde edilen bulgulardır.

Şekil 2. Yöntem Akış Diyagramı.

Araştırma alanının tarifenmesinde ise master plan kapsamında alan başlıca üç bölgeye ayrılmıştır (Şekil 3);

Şekil 3. Araştırma alanı- Bölgeler.

I. Bölge, kuzeyde Ege Üniversitesi Yerleşkesi Ana Girişinden başlayıp, güneyde Ege Meslek Yüksek Okulu ve yakın çevresini, doğuda Kipa Alışveriş merkezini ve batıda ise Devlet Türk Musikisi Konservatuar'ını ve Yeşil Köşk'ü içerisine alan bölgedir. II. Bölge, Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi'nin bulunduğu bölgedir. III. Bölge ise Ege Üniversitesi Lojmanlarının bulunduğu, koruluk alanı da içerisine alan bölgedir. Araştırma kapsamında Ege Üniversitesi'nin eğitim yapılarının büyük çoğunluğunu kapsayan I. Bölge, 22 alt bölgeye ayrılmış olup her alt bölge, ilgili kategoriler dahilinde incelenmiştir. Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi ve eğitim yapılarını içeren II. Bölge gerek yapılar arası ilişki nedeniyle gerekse de konu itibarıyla (hastane master planları) ayrı bir master plan çalışmasını gerektirdiğinden araştırmada genel olarak ele alınmış ve değerlendirilmiştir. III. bölge ise lojmanlar ve koruluk alandan oluşması sebebiyle, bölgeyi alt bölgelere ayırmaya gereksinim olmadığından, bütün olarak incelenmiştir.

Araştırma alanına yönelik mevcut durumu gösteren paftalar Autocad 2000 ve Adobe Photoshop programları kullanılarak oluşturulmuştur. Paftalara altlık olarak, İzmir Büyükşehir

Belediyesi'nin tüm İzmir kentine yönelik dijital fotogrametri yöntemiyle ürettirmiş olduğu bilgisayar ortamındaki paftalar kullanılmıştır. Üniversite öğrencileri, öğretim elemanları ve personeli ile gerçekleştirilen anketler ise SPSS istatistik programı ve MS Excel programı aracılığı ile değerlendirilmiştir.

Araştırma Bulguları

Ege Üniversitesi Yerleşkesi'nin bölgelerinin büyük bir bölümünde araç ve yaya sirkülasyon sistemi net olarak belirlenmemesinin ve buna ilişkin sorunların çözülmemesinin yanı sıra yerleşkenin her üç bölgesinde de yaklaşık 35000 kullanıcı ile sayısı belirlenemeyecek kadar fazla miktarda ziyaretçinin sirküle olduğu kaldırım ve yolların bakımsız ve düzensiz olduğu saptanmıştır. Bunun yanında mevcut otopark alanları da genellikle ihtiyacı karşılamayıp, fiziksel yapı bakımından da standartların çok altında kalmıştır. Mevcut otopark alanları nicelik bakımından yetersiz seviyede olduğu için yerleşkedeki araç yolları ve yaya kaldırımları otopark alanı halini almış, bu yanlışlığın sonucu olarak da yerleşkenin hemen her bölgesindeki araç ve yaya trafiği sekteye uğramıştır.

Yerleşkedeki geniş koruluk alanlar (I. Bölge 4 no'lu alt bölge ve III. Bölge) dışındaki açık yeşil alanlar prestij mekanı konumunda olan yerlerde bakımlı olup diğer mekanlarda aynı kaliteye sahip olmamasının yanı sıra genellikle bakımsız olduğu saptanmıştır. Yerleşkenin çeşitli birimlerinde bakım işi için görevlendirilmiş bulunan hizmetli, bahçıvan ve diğer görevliler ile Rektörlük Bahçe Düzenleme ve Bakım Hizmetlerinde görevli bulunan toplam 62 kişinin yerleşkenin yeşil alanlarının bakımı ve düzenlenmesi konusunda yeterlilik gösteremediği gözlenmiştir. Yerleşke genelinde bakımsız yeşil alanların bir bölümü ise herhangi bir birimin sorumluluğu altında olmayan sahipsiz alanlar konumundadır.

Yapılan anketler sonucunda yerleşke kullanıcıları mevcut spor alanlarının yetersiz olduğunu belirtirken, yerleşke genelinde bazı futbol sahalarının yabani ot tarlalarına dönüşerek atıl konumdaki alanlar halini aldığı gözlenmiştir.

Akademik eğitim gibi ciddi bir eylemin gerçekleştirildiği yerleşkenin, eğitim yapılarının en yoğun olduğu I. Bölge'nin giriş kapısının aynı ciddiyeti sergilememesinin yanı sıra gerek konum itibarıyla gerekse de konstrüksiyon itibarıyla amaca hizmet etmediği saptanmıştır.

Özellikle öğrenci ağırlıklı kullanıcı kitlesine sahip olan I. Bölge ile üniversite hastanesi olması nedeniyle çok yoğun bir ziyaretçi kitlesine sahip olan II. Bölge'nin mevcut oturma-dinlenme mekanları nicelik ve nitelik bakımından yetersiz olup, buna paralel olarak bu bölgeler, oturma elemanları bakımından da yetersiz kaldığı, III. Bölge'de ise lojman sakinlerinin dış mekanlarda oturmalarına ve dinlenmelerine olanak sağlayacak herhangi bir donatı ya da mekan bulunmadığı saptanmıştır.

Sınırlarının bir bölümünü, sınırlandırma elemanlarının değil de açık drenaj kanallarının belirlediği yerleşkenin, kentlinin alışveriş merkezine gidişi için kestirme bir güzergâh olarak yerleşkeyi kontrolsüz bir hale getirirken, dört bir yanından yabancı kişilerin girmesine olanak sağlayan fiziksel ve yönetsel yapısı da yerleşkedeki dış mekanları güvensiz bir hale dönüştürmüş, güvenlik yetersizliğinden kaynaklanan sorunlar ise yerleşke kullanıcılarının büyük bir kısmına yansımıştır.

Eğitim programları nedeniyle gündüz saatlerinin yanı sıra akşam saatlerinde de kullanılan yerleşkede, genellikle orta refüjlerde bulunan yüksek aydınlatma elemanları dışında insan ölçeğinde alçak aydınlatma sistemi kurulmamış olup, bu durum yerleşkedeki güvensizlik hissini ciddi bir biçimde artırmıştır.

Dış mekanlardaki tasarım yaklaşımına zenginlik katmasının yanında mekanın kalitesini artırıcı ve mekansal deneyimin kolaylaştırıcısı rolündeki peyzaj donatı elemanları, yerleşke bütününde yetersiz olup mevcut olanların büyük bir kısmı da işlevini yitirmiş durumda olduğu gözlenmiş, buna paralel olarak yönlendirme ve bilgi sisteminin de net olarak kurulamadığı saptanmıştır.

Yerleşkedeki mekansal organizasyon ve mekan kalitesi bakımından yaşanan sorunlar ve eksikliklerin yanında altyapı sistemleri bakımından da eksiklikler ve yetersizlikler mevcuttur. İzmir gibi yıllık yağış tipi genellikle yağmur şeklinde ve ortalama yıllık yağış 691.5 mm. olan bir kente kurulmuş olan Ege Üniversitesi Yerleşkesinde, drenajla ilgili problemlerin hala çözülemediği gözlenmiştir. Bugün çok az bir yağışta bile dış mekanlarda neredeyse orta refüjleri kapatacak kadar göllenmeler olmakta, drenajla ilgili tüm sorunlar direkt olarak kullanıcılara yansımaktadır.

Yerleşke bütününde dış mekanlarda temel ihtiyaçlara hizmet veren işlevsel donanımlardaki eksikliklerinin yanı sıra estetik işleve hizmet eden oluşumların da eksikliği söz konusudur. Bir milletin sanat ve kültürünün sentez ürünlerinin bir parçası olmasının yanında dış

mekanlarda nirengi noktası olma özelliğine de sahip olan plastik öğeler ve sanat eserlerinin yerleşkede sadece dört adet anıttan ibaret olması, yerleşkedeki kültürel varlık eksikliğini göstermektedir.

Yerleşkedeki tüm dış mekan donatı elamanlarının farklı tiplerde olmasının yanında yerleşkedeki binaların cephe kaplamalarının birbirlerinden farklı karakterlerde olması, yeni yapılan her binanın da birbirinden farklı tarzlar sergilemesi, yerleşke genelinde yapılar açısından da bütünlük ilkesinin olmadığını göstermiştir.

Tartışma ve Sonuç

Analitik olarak ele alındığında kentsel kamusal dış mekanların birçoğunu bünyesinde barındıran üniversite yerleşkeleri, fiziksel gelişimlerini, tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de on yıllar süren uzun bir dönemde tamamlamaktadır. Yapılan araştırmalar sonucunda dünyadaki geçmişi yüzyıllar öncesine kadar dayanan master plan oluşturma çalışmalarına ülkemizde kavram ve eylem olarak yeterince önem verilmediği gibi yerleşke master planı oluşturma çalışmaları da özellikle devlet üniversitelerinde olması gereken noktaya gelememiştir.

Araştırma konusu ve yöntemi kapsamında, Ege Üniversitesi Yerleşkesi'nde yapılan gözlem, etüt ve incelemeler ile yerleşke kullanıcıları ve yerleşkeye bağlı birimlerle yapılmış olan anket çalışmalarının değerlendirilmesini takiben; yerleşkenin her üç bölgesinde de çözülebilir ancak henüz çözülmemiş sorunların var olduğu ve yönetsel açıdan bir takım uygulamaların da kronikleşmiş olan bu sorunları kısa vadede çözmeye çalışırken, uzun vadede daha büyük sorunlara neden olmaktan öteye gidemediği saptanmıştır.

Araştırma çerçevesindeki kamusal dış mekan kategorileri adı altında incelenen her konunun Ege Üniversitesi Yerleşkesi'nde, aslında bir sorun niteliği taşıdığı sonucuna varılmıştır. Hatta yerleşkenin dış mekanlarında yaşanan sorunların ve eksikliklerin bu başlıklarla da sınırlı kalmayıp, araştırma sonucunda başka sorunların da var olduğu ortaya çıkmıştır.

Araştırmaya konu olan Ege Üniversitesi Yerleşkesi bugün gelişimini tamamlamış bir üniversite konumunda olmasına rağmen, gelişim sürecine ilk adım attığı yıllardan bu yana bir yerleşke master planına sahip olmayışının zorluğunu yaşamaktadır. Planlı bir gelişim süzgecinden geçmediği için yerleşkenin bugünkü mevcut durumu o anda ortaya çıkan sorunlara, o anda çözümler bulmaya çalışma şeklinde oluşmuştur. Bazen de kullanıcılar planlama ve tasarım yanlışlıklarından

kaynaklanan sorunlara yönelik, kendi çözümlerini kendileri üretme yoluna gitmişlerdir.

Yerleşkedeki dış mekanlarda yaşanan tüm bu sorunların ve eksikliklerin temelinde bugüne kadar üç önemli unsur rol oynamıştır:

- Plansız ve günübürlük bir gelişim sistemi,
- Açık alanların yönetiminde tek merkezli bir sistemin kurulamamış olması,
- Maddi yetersizlikler.

Yerleşkenin dış mekanlarında yaşanan sorunların çözülmesinde ve yerleşkedeki yaşam kalitesinin arttırılmasında öncelikle bu üç unsuru ortadan kaldırmak gerekmektedir. Bu bağlamda yapılması gereken ilk iş, yerleşkenin bundan sonraki gelişim profilini ortaya koymaktır. Bu da üst yönetim birimleri, öğretim elemanları ve öğrencilerin koordinasyonu sonucunda, yerleşkenin gelecekte nasıl bir vizyona sahip olması gerektiği sorusundan başlanarak gerekli finansal analizleri de içeren kapsamlı bir master plan çalışmasının gerçekleştirilmesi ile mümkün olabilecektir. Hazırlanacak bu master plan kapsamında dış mekanlara yönelik yapılması öncelikli işler ve uygulama stratejileri ise aşağıda verilmiştir:

Yerleşkedeki açık alanların bakımı ve yönetimi tek bir çatı altında toplanmalı, bu iş için görevli kalifiye personel sayısı arttırılmalıdır.

Yerleşkedeki atölyeler bir merkezde toplanarak dış mekanlarda kullanılan yapısal materyallerin büyük bir kısmının bu atölyelerde üretilmesi sağlanmalı, bu sayede dışarıdan alınan malzeme miktarı azaltılarak bu iş için yapılan harcamalar en aza indirgenmelidir. Yine yerleşkede kullanılan bitkisel materyalin de yerleşkede üretilmesi sağlanmalı, şu an kullanılmayan üretim arazileri ile atıl konumda bulunan alanlar bu amaca yönelik değerlendirilmelidir.

Fiziksel gelişimini tamamlamış olan yerleşkede, ilke kararı olarak yerleşke gelişme alanı olarak belirlenecek bölüm dışında, yeni eğitim binalarının yapılmasına izin verilmemelidir. Bunun yanı sıra yerleşkedeki dış mekanlara yönelik, üniversite bünyesinde bir iç tüzük çıkartılmalı ve dış mekanlara yönelik yapılacak her uygulama bu tüzüğe uygun bir biçimde gerçekleştirilmelidir. Alınan bu kararlar yönetimde herhangi bir değişiklik olsa bile geçerliliğini korumalı, bu sayede sistemli ve planlı bir gelişimle uygulamalarda istikrar sağlanmalıdır.

Mevcut araç ve yaya yolları yeniden gözden geçirilerek araç ve yaya sirkülasyon sistemindeki aksaklıklar giderilmeli, buna bağlı

olarak mevcut otopark alanları yapısal ve bitkisel materyal açısından yeniden ele alınarak ıslah edilmeli, yola paralel ve kaldırımlar üzerinde oluşturulmuş otopark alanları elimine edilerek, yaya öncelikli bir yerleşke modeli geliştirilmelidir. Böyle bir modelin geliştirilmesi sürecinde izlenebilecek stratejiler şu şekildedir:

Öncelikle yerleşkedeki belirli bölgelerde yerleşke kullanıcılarına hizmet veren, uygun alanlarda zeminde, uygun olmayan alanlarda çok katlı ya da yeraltında toplu otoparklar oluşturulmalıdır. Yerleşke girişinden başlayan ve bu alanların da dahil olduğu tüm yerleşkeyi dolaşan bir güzergah belirlenerek dahili toplu taşıma sistemi getirilmelidir. Kullanıcılara her öğretim dönemi başlangıcında (ya da her ay) belirli bir ücret dahilinde bu ringlerden yararlanabilmeleri için birer kart verilmeli ve bu kartlar karşılığında alınan ücretler ring araçlarının yakıt, bakım vb. masraflarında kullanılarak maddi açıdan geri dönüşüm sağlanmalıdır. Bu sayede yerleşke içerisindeki araç trafiği minimize edilerek yaya öncelikli bir modele ulaşılmalı, mevcut araç yolları ve otopark alanları için kullanılan finansal kaynaklar yerleşkedeki diğer eksikliklerin giderilmesinde kullanılmalıdır. Yerleşkedeki araç kullanıcılarının bir defaya mahsus aldıkları stickerların her öğretim dönemi başlangıcında yenilenecek yerleşkenin dış mekanları için kullanılacak yeni finans kaynakları da yaratılmalıdır. Bunun yanı sıra bugün birçok ülkede benimsenen ve üzerinde titizlikle durulan bisiklet kullanımı da tüm yerleşke kullanıcılarına özendirilmeli, bunun için gerekli altyapının kurulması çalışmalarına başlanmalıdır.

Yerleşkedeki mevcut spor alanlarının nicelik olarak ihtiyaca cevap verecek düzeyde olmasına karşın büyük bir kısmı nitelik bakımından yetersizlik gösterdiği için kullanılmamaktadır. Sadece mevcut spor alanlarının ıslah edilmesi ve kullanılamaz durumdakilerin yeniden ele alınması sayesinde yerleşkedeki spor alanlarına duyulan ihtiyaç sona erecektir.

I. bölgenin giriş kapısı gerek estetik gerekse de kullanılabilirlik açısından yeniden ele alınarak yerleşkenin bu bölgesi için kalıcı bir tasarım modeli geliştirilmelidir.

Bugün gelişmiş birçok ülkede rekreasyon merkezi adı altında, kişilerin hem rekreasyonel ihtiyaçlarına yanıt veren hem de alışveriş ve yeme içme ihtiyaçlarını karşılayan mekanlar üniversite yerleşkelerinde de yerini bulmuştur. Özel teşebbüs ile ortaklaşa bir çalışma yapılarak yerleşkenin bu yöndeki eksikliği kapatılmalıdır.

Yerleşke kullanıcılarının oturma ve dinlenmelerine olanak sağlayacak mekanlar arttırılmalı, özellikle yoğun yaya kullanımının olduğu bölgelerde homojen bir biçimde dağıtılmış oturma elemanlarına yer verilmelidir.

Yerleşkenin sınırları net olarak belirlenmeli, özellikle Mevlana Mahallesinden giriş-çıkışlar kontrol altına alınarak gerekli güvenlik tedbirleri alınmalıdır. Yine güvenlik sistemi ile ilgili olarak yerleşke girişlerindeki kontroller arttırılmalı özellikle dışarıdan gelen ziyaretçiler denetlenmelidir. Bunun yanı sıra güvenlik sisteminin bir parçası olarak özellikle gece kullanımının olduğu bölgelerde insan ölçeğinde aydınlatma sistemi geliştirilmeli bu bölgelerle ana yaya yolu aksları ilişkili bir biçimde aydınlatılmalıdır.

Yerleşkedeki dış mekanların kalitesinin arttırılması ve belirli bir düzen ve temizlik anlayışının getirilmesi amacıyla peyzaj donatı elemanlarına daha çok yer verilmeli ve tüm yerleşkede bu elemanların sürekliliği sağlanmalıdır. Yerleşkede kullanılan tüm dış mekan donatı elemanları birbirleri ile uyum içerisinde olmalı ve bu sayede yerleşkeye bütün bir karakter kazandırılmalıdır. Bunun yanı sıra yerleşkedeki binaların dış cephe kaplamaları da standardize edilmeli, bina cephelerine yönelik bakım ve yenileme çalışmaları belirli bir standarda göre yapılmalıdır.

Yağmurlu günlerde yerleşkedeki yaşam kalitesini minimum seviyeye düşüren drenaj problemi ile ilgili olarak gerekli altyapı çalışmalarına daha çok önem verilmeli, mevcut drenaj kanallarındaki yabani ot ve atıkların temizliğiyle ıslah çalışmalarına başlanmalıdır.

Yerleşke bütününde plastik eleman eksikliği giderilmeli bu sayede yerleşkeye estetik bir karakter kazandırılarak, kullanıcıların sanatsal ve çevresel görgüsü arttırılmalıdır.

II. Bölge'ye yönelik acilen ayrı bir master plan çalışması yapılmalı ve özellikle bu bölgede gelecekte yapılması düşünülen yeni binalar belirlenerek gerçekleştirilecek olan hastane master planında önemle dikkate alınmalıdır.

18 no'lu alt bölge ile III. Bölgedeki lojman sakinlerinin dış mekanlardaki yaşam koşulları iyileştirilmeli ve bu bölgelerde çeşitli rekreasyonel ve sportif faaliyetlere olanak sağlayacak mekanlar oluşturulmalıdır.

Bugün öğrencilerin, akademisyenlerin ve üniversite personelinin günlerinin büyük bir kısmı yerleşkede geçmektedir, dolayısıyla yerleşke genelinde yaşanan tüm sorunlar ve eksiklikler belirli bir sistem dahilinde çözülmeli ve dış mekanlardaki yaşam

kalitesinin arttırılması yönündeki hedeflere yönelik stratejik düşünebilme ve bu stratejileri aksiyonlar haline dönüştürme mantığı tüm yöneticiler tarafından ilke edinilmelidir.

Özet

Gelişmiş ülkelerdeki geçmişi oldukça eskilere dayanan kentsel kamusal dış mekanlara yönelik master plan oluşturma çalışmalarına ülkemizde ne yazık ki yeterince önem verilmemiş ve bu nedenle master plan kavramı olgunlaşmamıştır.

Bu çalışmada master plan kavramının ortaya konularak master plan oluşturma çalışmalarının gerekliliğinin Ege Üniversitesi Yerleşkesi örneğinde ele alınması amaçlanmıştır olup konuyla ilgili literatür araştırmasını takiben oluşturulan yöntem ışığında elde edilen bulgulardan hareketle, çalışma sonucunda kentsel dış mekan kategorileri ölçeğinde Ege Üniversitesi Yerleşkesi'nin dış mekanlarına yönelik geliştirme stratejileri belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Master plan, yerleşke master planı, kamusal dış mekan geliştirme stratejileri.

Kaynaklar

- Anonim, 1997. Wellesley College Campus Master Plan. FAQ, "What is the master plan?". <http://www.wellesley.edu/Planning/Answers.html> Erişim: Kasım 2002.
- Anonim, 1998. Emory University Campus Plan- A Framework for Physical Development, Ayers, Saint, Gross Architects & Planners, Emory University, Atlanta, Georgia. 41 pp.
- Anonim, 1999a. The University of Chicago Campus Master Plan. The University of Chicago Master Plan Steering Committee and Executive Committee, Chicago, 104 pp.
- Anonim, 1999b. UTA Campus Master Plan and Planning Guide. The University of Texas at Arlington. Ford, Poewll&Carson Architects and Planners, Inc. 130 pp.
- Anonim, 2000a. Lewis & Clark College North Campus Master Plan Update. Walker Macy Landscape Architects, Thomas Hacker and Associates Architects Inc., 29pp.
- Anonim, 2000b. Western Oregon University Campus Master Plan. W.E.Group Architects Planners & Interiors, Portland, Oregon, 45 pp.
- Anonim, 2002. What is a master plan? University of Alaska Southeast. <http://www.jun.alaska.edu/uas/facilities/masterplan.html> Erişim: Kasım 2002.
- Office of Institutional Effectiveness and Institutional Research, 2001. Texas A&M University-Commerce. <http://www7.tamu-commerce.edu/ie/mst%20plan%20main.html> Erişim: Kasım 2002.
- Özkan, M.B., E.V. Küçükerbaş, A. Kaplan, Ş. Hepcan, E.M. Yiğit, H. Sönmez, 2003. Muğla Kenti Kamusal Dış Mekanlar Bağlamında Master Plan Çalışması. Ege Üniversitesi Basımevi, Bornova-İzmir, ISBN: 975-93154-0-8, 88 sy.
- Sönmez, H., 2003. Kentsel Kamusal Dış Mekanlara Yönelik Master Plan Oluşturma Çalışmalarının Ege Üniversitesi Yerleşkesi Örneğinde Ortaya Konulması. Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, 297 s.